

De basisvaccinatie bestaat uit twee inentingen met 21 tot 92 dagen tussentijd

INFLUENZA VACCINATIE

Influenza is een vervelende virusziekte die heel gevaarlijk kan zijn voor paarden. Als een paard in de wedstrijd sport wordt uitgebracht, is vaccinatie tegen influenza verplicht. Wat zijn de symptomen van influenza, wat doet vaccineren en hoe vaak wordt een wedstrijdpaard gevaccineerd?

TEKST: JUSTIN MAARSE FOTO: MARIANNE SLOET

Influenza of griep wordt veroorzaakt door een virus. Het is een besmettelijke infectie van de voorste luchtwegen, oftewel de neus, de luchtpijp en de bronchiën. Het virus kan verspreid worden via direct contact tussen paarden of via kleine vochtdruppels die vrijkomen tijdens het hoesten. Eventueel kan het virus indirect worden overgebracht door handen, drinkemmers, voerbakken, etc. Alle paarden kunnen worden geïnfecteerd. Hoe groot de kans daarop is hangt af van de hoeveelheid virus en van de weerstand van het dier en het wel of niet goed gevaccineerd zijn. Jonge, oude paarden of paarden met een verminderde weerstand zijn vatbaarder. Omdat influenza zeer besmettelijk is, ontstaan vaak uitbraken waarbij meer paarden op een of meerdere stallen ziek zijn.

Een paard kan enkele dagen na een besmetting ziek worden en vertoont dan de volgende symptomen:

- Sloom
- Slecht eten
- Droge diepe hoest
- Waterig snot uit de neus
- Koorts (>40C)

Soms:

- Dikke benen
- Verdikte lymfeknopen onder de kaak

Als een paard deze ziekteverschijnselen vertoont, is het belangrijk dat een dierenarts het paard onderzoekt. Onderzoek in een laboratorium van een neusswab of bloedonderzoek maakt duidelijk of het inderdaad om influenza gaat. Bloedonderzoek

op stijging van antistoffen moet twee keer plaatsvinden, met ten minste 2-3 weken ertussen en duurt dus langer. Zieke paarden moeten, net als bij iedere virusinfectie, direct worden geïsoleerd. De dierenarts kan verder advies geven en eventueel medicatie verstrekken die ondersteunt bij het herstel en complicaties minimaliseert. Normaal gesproken treedt bij een paard met influenza na ongeveer een week verbetering op. Het paard moet een maand rust houden om de luchtwegen te laten herstellen. Soms krijgt een ziek paard als gevolg van het minder goed werkende afweersysteem ook nog een bacteriële infectie als complicatie. In zeldzame gevallen treedt een longontsteking of een hartaandoening op.

IMMUUN DOOR VACCINEREN

Vaccineren leidt tot opbouw van afweer tegen een specifieke ziekteverwekker zonder dat het paard ziek wordt. Het vaccin bevat dode of verzwakte ziekteverwekkers of deeltjes van de ziekteverwekker die zelf geen ziekte bij het paard veroorzaken. Hierbij worden geheugencellen gevormd. Het lichaam wordt zo immuun voor de ziekteverwekker. Als het paard in de toekomst met de actieve ziekteverwekker wordt geïnfecteerd, reageert het afweersysteem zo snel dat geen ziekte zal ontstaan of slechts geringe symptomen. Omdat de afweerreactie op een vaccin minder heftig is dan op een levende ziekteverwekker, ontstaat minder immuniteit. Een enkele vaccinatie geeft daardoor onvoldoende immuniteit om een infectie te weerstaan. Met twee vaccinaties kort achter elkaar (de basisvaccinatie) kan een paard wel voldoende immuniteit ontwikkelen. Omdat de immuniteit na een tijd afneemt, is het belangrijk het afweersysteem om de zo veel tijd even wakker te schudden met een nieuwe vaccinatie. Dit is de zogenaamde booster.

VEULENS

Een veulen krijgt zijn afweerstoffen via de biest (eerste moedermelk). Het is daarom belangrijk om de merrie vier tot zes weken voor de veulendatum te vaccineren met een influenza- en tetanusvaccin. Het veulen neemt de antilichamen dan via de biest op. Het veulen krijgt vervolgens bij 6 maanden voor het eerst een basisvaccinatie. De dierenarts adviseert soms anders, afhankelijk van het veulen en zijn omstandigheden.

Bijwerkingen van het influenzavaccin komen niet vaak voor. Op de plek van de injectie kunnen reacties optreden zoals zwelling, warmte en pijnlijkheid. Heel soms worden paarden slomer of stijf. Het is altijd verstandig om bijwerkingen te melden bij de dierenarts. Bij een volgende vaccinatie kan die dan eventueel een ander merk vaccin gebruiken. Het paard moet sowieso gezond zijn als het wordt gevaccineerd. Ook mag het paard een dag na de vaccinatie niet zwaar worden gewerkt.

EISEN AAN VACCINATIE

De KNHS en de FEI hebben vaccinatieschema's voor influenza opgesteld. De eisen van de KNHS zijn de minimumeisen. Bij paarden die meer risico lopen is het verstandig om vaker te vaccineren en dus de eisen van de FEI te volgen. Het komt voor dat gevaccineerde paarden ziek worden terwijl zij korter dan een jaar geleden de booster kregen toegediend. Dit komt doordat de hoeveelheid antilichamen minder wordt na 6 tot 9 maanden. Een paard dat goed is gevaccineerd tegen influenza, kan nog steeds worden geïnfecteerd door het virus. Het paard wordt dan niet ziek, maar kan het virus wel uitscheiden en verspreiden. Een gevaccineerd paard scheidt wel veel minder virus uit dan een onbeschermd paard. Het is daarom erg belangrijk om altijd alle paarden op een stal te vaccineren.

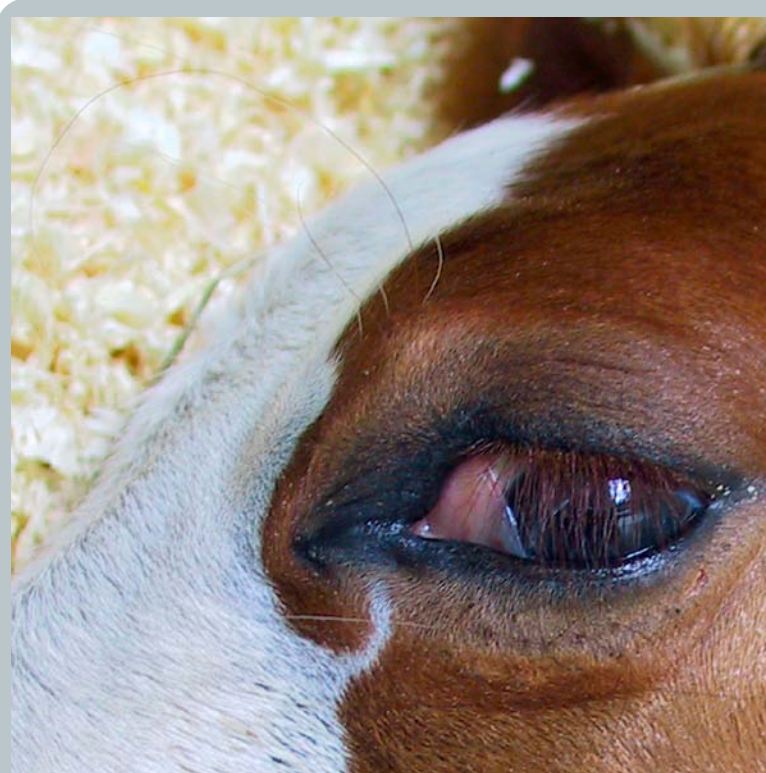
WEDSTRIJDPAAARDEN

De KNHS stelt verplicht dat wedstrijdpaarden een basisvaccinatie en een jaarlijkse booster krijgen. De basisvaccinatie bestaat uit twee vaccinaties met 21-92 dagen tussentijd. De FEI verplicht deelnemers om na de basisvaccinatie binnen 6 maanden plus 21 dagen de eerste booster – de derde vaccinatie – te geven. Daarna moet er weer binnen 12 maanden worden gevaccineerd. Let wel, de laatste booster mag maximaal 6 maanden plus 21 dagen voor een FEI-wedstrijd zijn gegeven. In de praktijk komt dit vaak neer op paarden die internationale wedstrijden lopen ieder half jaar vaccineren. Paarden die voor 1 januari 2005 hun basisvaccinatie hebben gehad en altijd binnen 12 maanden zijn gevaccineerd, hoeven niet aan de verplichting van de eerste booster binnen 6 maanden plus 21 dagen te voldoen. Verder moet de laatste vaccinatie minimaal 6 dagen voor een KNHS-wedstrijd zijn gegeven. De FEI verplicht dat paarden minimaal 7 dagen voor aankomst op een FEI-wedstrijdterrein de laatste vaccinatie hebben gekregen, anders mogen zij het terrein niet op. Op het moment dat een paard niet op tijd zijn booster heeft ontvangen, moet opnieuw worden begonnen met een basisvaccinatie. In de periode tussen de eerste en tweede basisvaccinatie en de 6/7 dagen hierna mag er niet aan wedstrijden worden deelgenomen. Dit kan dus betekenen dat een paard een maand niet mag starten door het laten verlopen van de booster. Wees dus op tijd met vaccineren. ■

Met dank aan Marianne Sloet van Oldruitenborgh-Oosterbaan, hoogleraar Equine Internal Medicine aan de Faculteit Diergeneeskunde van de Universiteit Utrecht en veterinaire adviseur van de KNHS.

VACCINATIESCHEMA

Vaccinatie	KNHS	FEI
Basisvaccinatie	Twee vaccinaties met 21-92 dagen tussentijd	Twee vaccinaties met 21-92 dagen tussentijd
Eerste booster	Binnen 12 maanden	Binnen 6 maanden plus 21 dagen van de tweede vaccinatie van de basisvaccinatie
Vervolgboster	Binnen 12 maanden	Binnen 12 maanden. De laatste vaccinatie moet maximaal 6 maanden plus 21 dagen voor de aankomst op een wedstrijdterrein ontvangen zijn
Wedstrijd	6 Dagen na vaccineren geen wedstrijddeelname	7 Dagen na vaccineren geen toegang tot een FEI-wedstrijdterrein

TETANUS

Paarden ontvangen vaak influenza en tetanus in één vaccinatie. Tetanus is een bacteriële infectie en geen virus. De tetanusbacterie vermenigvuldigt zich in wonden. De bacterie produceert gifstoffen die de zenuwen aantasten die spieren aansturen. Het paard verstijft daardoor, vooral het hoofd, de hals en de achterhand. Ook trekt het derde ooglid voor het oog, zoals op de foto te zien is. In het ergste

geval stikt het paard wanneer ook de ademhalingspijpen verkrampen. Tetanus is extreem pijnlijk en behandeling is moeilijk, ook omdat het paard niet pijnvrij te houden is. Vaak is euthanasie de beste oplossing. Paarden zijn te beschermen tegen tetanus met een basisvaccinatie met 21 tot 92 dagen tussentijd en een 1x per 2 jaar een booster. Deze wordt vaak tegelijk gegeven met de influenzavaccinatie.